

BAKKEHAUGEN BARNEHAGE

BAKKEHAUGEN BARNEHAGE

ÅRSPLAN
Progresjonsplan
2021/2022

Bakkehaugen barnehage SA

Einar Høigårds vei 25
0871 Oslo

Hjemmeside: www.bakkehaugenbhg.no
E-post: bakkehaugen@bakkehaugenbhg.no
Telefon: 22 23 41 66

Foresatte og ansatte benytter ebarnehage.no som vårt primære kommunikasjonsverktøy.

Avdelinger:

Bamsebo (1-3)

E-post: tina@bakkehaugenbhg.no
henrik@bakkehaugenbhg.no
Telefon: 45 95 51 90

Ekrokosaur (3-6)

E-post: harald@bakkehaugenbhg.no
pia@bakkehaugenbhg.no
Telefon: 45 95 51 95

INNHold	SIDE
INNLEDNING	3
BAKKEHAUGEN BARNEHAGE – VISJON OG VERDIGRUNNLAG	3
BARNEHAGEMILJØ	4
TILVENNING	5
VENNSKAP OG FELLESSKAP	5
LEK	6
LÆRING	6
KOMMUNIKASJON OG SPRÅK	7
DIGITAL PRAKSIS	7
SAMARBEID OG SAMMENHENG MELLOM BARNEHAGE OG SKOLE	8
OMSORG	8
MEDVIRKNING	9
LIVSMESTRING OG HELSE	9
DANNING	10
BÆREKRAFTIG UTVIKLING	11
PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON	12
PROGRESJONSPLAN FOR DE SYV FAGOMRÅDENE	13

INNLEDNING

Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek samt fremme læring og danning. Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset det enkelte barn og barnegruppen. Barnets beste skal alltid være et overordnet mål.

Denne årsplanen skal vise hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Årsplanen skal også beskrive hvordan vi jobber for å nå Oslo kommunes felles målsetninger for barnehagene:

- Barn og unge skal ha et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep.
- Barnehagebarn skal møte medarbeidere med høy kompetanse og tid til å følge opp den enkelte.
- Barnehagebarn skal få et pedagogisk tilbud som støtter det enkelte barns lek, utvikling og læring.
- Barnehagebarn skal utvikle gode språklige og sosiale ferdigheter gjennom lek i trygge omgivelser.

Ansatte i barnehagen skal benytte årsplanen og progresjonsplanen som et arbeidsdokument.

Foreldre skal gjennom planene få et godt innblikk i barnehagens arbeid.

Årsplanen er utarbeidet av lederteamet i barnehagen og godkjent av SU.

BAKKEHAUGEN BARNEHAGE

Vår visjon

Bakkehaugen barnehage - der små øyeblikk skaper den gode barndommen.

Dette er selve grunnstammen for vårt daglige arbeid. Årsplan, månedsplaner og hverdagsaktiviteter skal gjenspeile vår visjon. Ansatte har dette fokuset med seg i samspillet med barna ved å være tilstedeværende, trygge og lekne voksne.

Barnehagens verdigrunnlag

(Rammeplan for barnehagen, kapittel 1, 2017)

Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen.

Disse nøkkelordene skal komme til syne i vårt møte med hvert enkelt barn. Ved å anerkjenne barnets følelser og veilede dem gjennom alle de små øyeblikkene som finner sted i barnehagen, bygger vi trygghet hos barnet – alene, og i fellesskap med andre.

Vi er opptatt av at alle skal ha en god hverdag i barnehagen!

BARNEHAGEMILJØ

Barnehagen skal sørge for at barna har det trygt og godt.

I vår barnehage har vi kjennskap til barnehagelovens kapittel VIII «Psykososialt barnehagemiljø». Vi har en forståelse for hva nulltoleranse er og hvordan vi kan jobbe forebyggende med aktivitetsplikten og den skjerpede aktivitetsplikten. Vi har forståelse for barns sosiale strategier og deres behov for å være inkludert i fellesskapet. Vi er bevisst vårt ansvar og våre holdninger som voksne.

Aktivitetsplikten utløses ved mistanke om at barn ikke har det trygt og godt i barnehagen. Den skjerpede aktivitetsplikten utløses ved mistanke om at noen som jobber i barnehagen krenker barn. Dette ansvaret innebærer blant annet:

- Plikt til å melde fra
- Plikt til å undersøke
- Plikt til å sette inn tiltak

For å sikre at vi har tilstrekkelig kunnskap og handlingsevne har Bakkehaugen barnehage forpliktet seg til å delta på et treårig prosjekt, som heter «Barnas verneombud». Målet er å øke de ansattes handlingskompetanse, slik at vi kan fange opp sårbare barn og sørge for at de får den hjelpen de trenger. I 2020 gjennomførte vi del 1. som omhandler hvordan barnehageansatte kan bistå med å avdekke vold og overgrep mot små barn. De neste delene vil bli gjennomført i 2021 og 2022 og tar for seg henholdsvis forebygging av mobbing i barnehagen og tilrettelegging for barn med særskilte behov.

Et viktig ledd i barnets utvikling i barnehagen vil være personalets samarbeid med eksterne instanser som har et medansvar for barnets oppvekst og livsvilkår. Våre hoved-samarbeidsinstanser er:

- Barnevernstjenesten i Nordre Aker: 941 45 677
- Tverrfaglig ressursteam: 98 86 84 78 (seksjonssjef Hanna Knoff)
- Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT): søknad må gjøres i samarbeid med barnehage
- Skole (overgang barnehage/skole)

Vi vet at åpen kommunikasjon og gode familieforhold er viktige for de voksnes psykiske helse og barns oppvekst. Foresatte kan selv kontakte barnevern for veiledning og hjelp, eller andre instanser som:

- Familievernkontoret: 466 17 010
- Oslohjelpa: 477 99 385

Vi anbefaler å søke opp disse instansene for å se hva slags tilbud de har. Det er hovedsakelig råd og veiledning om barnets utvikling eller foreldrerollen.

TILVENNING (TILKNYTNING)

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barna skal få en trygg og god start i barnehagen. Se «Oslostandard for tilvenning i barnehagen».

Våre tiltak:

- Tilbud om besøksdag for nye barn og foreldre i juni.
- Velkomstbrev med informasjon om avdelingen, tilvenningsperioden og tilknytningsperson.
- Det er satt av 3 dager til tilvenning. Dette justeres i samarbeid med foresatte, ut ifra individuelle behov.
- I tilvenningsperioden legger vi opp til deling av barnegruppen, slik at barnet har mulighet til å bygge trygghet til den voksne i rolige omgivelser.
- Oppstartsamtale med pedagogisk leder.
- Personalet legger til rette for kontinuerlig dialog mellom hjem og barnehage.

VENNSKAP OG FELLESSKAP

I barnehagen skal alle barn få oppleve seg selv som verdifulle, få venner og bidra i et sosialt fellesskap.

Barnehagen skal forebygge, avdekke og stoppe mobbing og krenkelser.

Barnehagen skal fremme likestilling, og motvirke alle former for diskriminering.

Våre tiltak:

- Arbeide målrettet med sosial kompetanse.
- Fokusere på å skape trygge barn med et godt selvbilde.
- Være tilstedeværende voksne som ser betydningen av inkludering.
- Hjelp barna med å skape relasjoner.
- Støtte barna i å løse konflikter - veilede dem i å sette grenser for seg selv og respektere andres grenser.
- Barnehagen følger egen handlingsplan mot mobbing.

LEK

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes.

Barnehagen skal ha et fysisk miljø som støtter barnas utvikling og sosiale og språklige samhandling.

Barnehagen skal legge til rette for et inkluderende miljø der alle barna kan oppleve glede og engasjement gjennom lek.

Våre tiltak:

- Anerkjenne og prioritere leken som en kilde til glede og utfoldelse, læring og utvikling.
- Organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.
- Tilstedeværende voksne som veileder, støtter og oppmuntrer til lek på barnas premisser.
- Gi rom for både spontan- og organisert lek.

LÆRING

Barna skal oppleve et stimulerende og utforskende miljø som fremmer barns nysgjerrighet og lærelyst.

Barnehagen skal sørge for utvikling og progresjon innenfor alle fagområdene i rammeplan.

Barnehagen skal støtte og berike barnas initiativ og gi dem utfordringer og tiltro til egne evner.

Våre tiltak:

- Sørge for et inkluderende felleskap og legge til rette for at barn kan bidra i egen og andres læring.
- Være oppmerksomme og lydhøre for barnas interesser og engasjement.
- Utforske og undre oss sammen med barna i ulike situasjoner og aktiviteter.
- Se på alle situasjoner i barnehagen som mulighet for læring, deriblant påkledning som en arena for læring av motorikk, språk, matematikk og sosial kompetanse.
- Tilpasse pedagogisk opplegg etter alder og utvikling.
- Gi barna utfordringer som fremmer mestringsfølelse.

KOMMUNIKASJON OG SPRÅK

Barnehagen skal støtte barns bruk av språk som redskap for å tenke og gi uttrykk for egne meninger og følelser.

Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen.

Barnehagen skal fange opp og støtte barn som trenger ekstra støtte i sin språkutvikling. Se «Oslostandard for systematisk oppfølging av barns språkutvikling».

Våre tiltak:

- Anerkjennelse og respondere på barnas ulike verbale og non-verbale uttrykk og støtte opp under deres språkutvikling.
- Være bevisst på vår rolle som språklige forbilder og lydhøre i kommunikasjon med alle barn.
- Sørge for at barna får delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.
- Fange opp barn med språklige vansker og åpne opp for samarbeid med andre instanser.

DIGITAL PRAKSIS

Barnehagen skal gi barna mulighet til å bruke digitale verktøy og teknologi i lek, læring og kreative prosesser.

Barnehagen skal bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

Barnehagens ansatte skal utøve god digital dømmekraft i samarbeid med foresatte.

Våre tiltak:

- Vi skal ivareta barnas personvern og rett til privatliv.
- Bruke digitale verktøy som kilde til kunnskap og inspirasjon, samt støtte for barnas læreprosesser.
- Vi skal bruke digitale verktøy med omhu og sørge for at det har en pedagogisk forankring.

SAMARBEID OG SAMMENHENG MELLOM BARNEHAGE OG SKOLE

Barnehagen skal i samarbeid med foresatte og skolen legge til rette for at barnet får en trygg og god overgang fra barnehage til skole. Se «Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom skole og barnehage».

Våre tiltak:

- Egen 5 års klubb.
- Øve på turtaking, selvstendighet, konsentrasjon over tid, ta imot og følge opp beskjeder.
- Bygge trygghet i møte med nye opplevelser og mennesker, evne til å vise selvhevdelse.
- Barnehagen samarbeider med skolen om enkeltbarn med behov for ekstra hjelp og støtte.
- Foreldresamtaler på våren der fokuset er overgang barnehage-skole. Førskolebarnet deltar på deler av samtalen.

OMSORG

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan knytte seg til personalet og til hverandre.

I barnehagen skal alle barn bli sett, forstått, respektert, og få den hjelp og støtte de har behov for.

Barnehagen skal forebygge og avdekke omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Vi følger Oslostandard for samarbeid mellom helsestasjon, barnehage og barnevernstjenesten.

Våre tiltak:

- Være sensitive voksne som toner seg inn på barnas følelser og behov.
- Legge opp til god kommunikasjon med foreldre som et viktig verktøy for barns trivsel og utvikling.
- Aktivt legge til rette for trygge og omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og barna imellom.
- Ivareta barnas behov for fysisk omsorg og nærhet.
- Bidra til å utvikle barnas tillit til seg selv og andre.
- Hjelp barna til å sette ord på egne følelser og utvikle forståelse for andres følelser.

MEDVIRKNING

Barna skal delta i demokratiske prosesser og ha innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnas medvirkning må tilpasses individuelle forutsetninger og behov.

Barnehagen skal ivareta foresattes rett til medvirkning og samarbeidet skal alltid ha barnas beste som mål.

Våre tiltak:

- Fange opp barnas tanker og meninger om egen hverdag gjennom deres verbale og non-verbale uttrykk.
- Tilpasse pedagogiske aktiviteter etter barnas interesser og innspill.
- Sørg for godt samarbeid mellom barnehage og SU/foreldreråd.
- Jobbe frem gode rutiner for den daglige kommunikasjonen mellom foreldre og ansatte.

LIVSMESTRING OG HELSE

Barnehagen skal bidra til barnas trygghet, livsglede og følelse av egenverd.

Barnehagen skal være arena for daglig fysisk aktivitet og samtidig gi rom for ro og hvile.

Barnehagen skal bidra til at barna utvikler matglede og sunne helsevaner.

Våre tiltak:

- Legge opp rutiner slik at barna opplever en balanse mellom aktivitet og hvile. Barna tilbys hvilestund og måltider blir brukt som en arena for ro og gode samtaler.
- Støtte og veilede barna i å mestre motgang.
- Fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling.
- Servere sunn mat og variert mat. Oppmuntre barna til å smake på ny og annerledes mat.
- Være bevisst på at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og hvordan dette kan forebygges og oppdages.

DANNING

Barnehagen skal støtte barnas utvikling av egen identitet og bidra til at barna utvikler positiv selvfølelse.

Barnehagen skal legge til rette for at barna utvikler kritisk tenkning og etisk dømmekraft.

Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp.

Våre tiltak:

- Bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer, som er viktige for fellesskapet.
- Veilede barna slik at de mestrer å se seg selv i en større sammenheng.
- Legge merke til, anerkjenne og følge opp barnas perspektiver og handlinger slik at de utvikler et positivt selvbilde.
- Synliggjøre og fremheve respekt for mangfold og ulikheter.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold.

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

Våre tiltak:

- Bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for framtiden.
- Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold.
- Barna skal få erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen.
- Utføre tiltak for et mer miljøvennlig samfunn sammen med barna gjennom bl.a. søppelplukking, kildesortering, m.m.

PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON

Barnehagen skal planlegge, vurdere og dokumentere det pedagogiske arbeidet.

Våre tiltak:

- Benytte Ebarnehage som digitalt kommunikasjonsverktøy.
- Lage månedsplaner som beskriver det pedagogiske arbeidet i barnehagen.
- Det pedagogiske arbeidet skal dokumenteres gjennom rapporter, bilder og månedsbrev.
- Planer og utførelser skal evalueres kontinuerlig for å gi best mulig tilbud til barna.
- Bruker- og medarbeiderundersøkelser evalueres og brukes som redskap for utviklingsarbeid.
- Observasjoner av barnegruppen og enkeltbarn skal danne grunnlag for evaluering av lek- og læringsmiljø, samt kommuniseres til foreldre på foreldresamtaler.

PROGRESJONSPLAN FOR DE SYV FAGOMRÅDENE

Progresjonsplanen beskriver hvordan barnehagen arbeider med de syv fagområdene som er beskrevet i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Fagområdene vil sjelden opptre isolert. Flere områder vil ofte være representert samtidig i temaopplegg og i forbindelse med hverdagsaktiviteter.

- Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter
- Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag i arbeidet med fagområdene
- Barnehagen skal bruke ulikt materiell og utstyr, teknologi og digitale verktøy, spill, bøker og musikk i arbeidet med fagområdene

FAGOMRÅDENE	1-2 år	3-4 år	Skolestartere
KOMMUNIKASJON SPRÅK TEKST	<p>Vi introduserer barn for sang, rim og regler og leker oss med språket.</p> <p>Vi øver på begrepslæring gjennom bruk av bl.a. billedbøker, enkle eventyr og fortellinger.</p> <p>Vi bruker preposisjoner som over, under, ved siden av, i lek og samspill med barna.</p> <p>Vi bruker aktivt situasjoner som garderoben, måltider og bleieskift til gode samtaler med barna.</p> <p>Barna blir forberedt på hva som skal skje gjennom dagen.</p> <p>Vi hjelper til å sette ord på barnas følelsesmessige og kroppslige uttrykk og undrer oss sammen med dem.</p> <p>Vi legger til rette for parallelllek der barna opplever samspill.</p>	<p>Barna får erfaringer med å bruke sang, rim og regler i samspill med voksne og andre barn.</p> <p>Vi bruker dialogisk lesing som verktøy, og samtaler med barna om hva som skjer på bildene i bøker, og samtaler om handlingen.</p> <p>Barna får erfaringer med preposisjonsøving i samhandling med voksne.</p> <p>Vi bruker aktivt overgangssituasjoner til gode samtaler. Vi oppmuntrer og gir barna tid til å svare når de får en henvendelse.</p> <p>Vi øver på å ta imot kollektive beskjeder.</p> <p>Vi hjelper barn med å sette ord på situasjoner, handlinger, egne grenser og følelser.</p> <p>Vi gir rom for rollelek og bidrar til å utvikle og stimulere den.</p>	<p>Barna har utviklet en språklig trygghet og deltar aktivt, leker seg med språket i form av rim, regler, vitser og historiefortelling.</p> <p>Vi forteller historier, leser bøker med og uten illustrasjoner og lytter til lydbøker.</p> <p>Vi introduserer bokstaver og utforsker sammen.</p> <p>Barna har utviklet en forståelse av hvordan man bruker preposisjoner i lek og samtale.</p> <p>Vi øver på oppmerksom lytting og å vente på tur.</p> <p>Vi øver på å ta imot og følge opp kollektive beskjeder.</p> <p>Vi oppmuntrer barna til å sette ord på situasjoner, handlinger og følelser med veiledning fra oss voksne.</p> <p>Barna får være med på å skape historier gjennom fantasi og erfaringer, både i rollelek og temaarbeid.</p>

FAGOMRÅDENE	1-2 år	3-4 år	Skolestartere
KROPP BEVEGELSE MAT HELSE	<p>Vi legger til rette for fin- og grovmotoriske utfordringer ute og inne, som f.eks. tegning, puslespill, hinderløyper, balansesykler, dans og bevegelse.</p> <p>Vi øver på å sette grenser for egen kropp og følelser.</p> <p>Vi øver på å gå på tur i ulike årstider.</p> <p>Vi bruker tid på å gi barna gode hygienerutiner.</p> <p>Vi oppmuntrer barna til å smake på forskjellig mat. De får stimulert sansene ved å smake, lukte og føle.</p> <p>Barna oppmuntres til å prøve selv i kroppslig utfordringer – som å reise seg selv.</p> <p>Gode sove og hvilerutiner.</p>	<p>Vi oppmuntrer mer til fin- og grovmotoriske utfordringer, som f.eks. tegning, lego, hinderløype, klatrestativ, dans og bevegelse.</p> <p>Vi øver på å sette grenser for egen kropp og følelser.</p> <p>Vi går på turer i utfordrende terreng og gir rom for utforskning i ulike årstider.</p> <p>Vi lærer barna gode hygienerutiner.</p> <p>Lar barna hjelpe til før, under og etter måltidet. Barna oppmuntres til å smake på ny mat.</p> <p>Barna får ta del i risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer.</p> <p>Vi legger til rette for rolige aktiviteter og holder hvilestund.</p>	<p>Vi trener fin- og grovmotorikken gjennom aktiviteter som tegning, klipping, perling, konstruksjonslek, hinderløype, klatrestativ, dans og bevegelse.</p> <p>Barna utvikler kroppsbeherskelse og er bevisste på egne og andres grenser. Barna lærer regelleker, som gir utfoldelse innenfor gitte rammer.</p> <p>Vi bruker skogen aktivt og gir barna fysiske utfordringer ved å gå utenfor stier i mer ulendt terreng, klatre på fjellknauser og i trær, samt skigåing på vinteren.</p> <p>Vi legger til rette for selvstendighetstrening ved hygienerutiner.</p> <p>Barna får være med å lage mat, samt ta del i stell av kjøkkenhage. Barna oppmuntres til å smake på forskjellig mat.</p> <p>Barna utvikler selvkontroll i risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer.</p> <p>Vi legger til rette for rolige aktiviteter og holder hvilestund.</p>
KUNST KULTUR KREATIVITET	<p>Vi lar barna bruke kroppen til å utfolde seg kunstnerisk både gjennom musikk og formingsaktiviteter.</p> <p>Vi legger til rette for aktiviteter som stimulerer barnas kreative tankegang.</p> <p>Barna skal få kjennskap til ulike farger og materialer.</p>	<p>Vi eksperimenterer med rytmeinstrumenter, drama, dans og ulike teknikker i formingsaktiviteter.</p> <p>Vi legger til rette for aktiviteter som stimulerer barnas kreative tankegang.</p> <p>Barna skal få kjennskap til primærfargene og erfare hvordan de kan lage nye farger.</p>	<p>Vi har kunstneriske aktiviteter der barna er delaktige i hele prosessen gjennom fantasi, undring og utforskning.</p> <p>Barna får bredere kunnskap om hva kunst er og hva det kan innebære.</p> <p>Barna får lære primærfargene og eksperimentere med å lage nye farger.</p>

FAGOMRÅDENE	1-2 år	3-4 år	Skolestartere
	Vi benytter kulturtilbud i nærområdet.	Vi ser på teater, besøker museer og benytter oss av andre kulturtilbud.	Vi ser på teater, besøker museer og benytter oss av andre kulturtilbud.
NATUR MILJØ TEKNOLOGI	<p>Vi legger til rette for gode opplevelser for barn i naturen.</p> <p>Barna får sanse endringene som skjer i naturen i de ulike årstidene.</p> <p>Vi legger til rette for en begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen.</p> <p>Barna får grunnleggende kunnskap om dyr og dyreliv gjennom bruk av bilder, sanger, videoer, lek og erfaringer.</p> <p>Vi kildesorterer sammen med barna.</p> <p>Vi lar barna bli kjent med digitale verktøy.</p> <p>Vi tar med naturen inn i barnehagen og bruker den til lek og dekorasjon, samtale og undring.</p>	<p>Barna skal få et mangfold av naturopplevelser og oppleve naturen som en arena for lek og læring.</p> <p>Barna erfarer endringene i naturen gjennom sansing. Vi setter ord på endringene.</p> <p>Vi lærer å respektere naturen og får kjennskap til bærekraftig utvikling.</p> <p>Barna får utviklet sin kunnskap om dyr og dyreliv gjennom å utforske naturen, bruk av bilder, sanger, videoer, besøk på naturhistorisk museum, m.m.</p> <p>Vi hjelper barna å kildesortere og lærer om gjenbruk.</p> <p>Vi lar barna bli kjent med tekniske hjelpemidler som fotoapparat, data og prosjektor.</p> <p>Barna får bruke redskaper som forstørrelsesglass i naturen.</p> <p>Barna får delta i prosessen med å så grønnsaker/urter.</p>	<p>Vi undrer oss sammen med barna over naturens fenomener og eksistens.</p> <p>Barna lærer om de ulike årstidene og erfarer endringene som skjer.</p> <p>Vi lærer barna å ha respekt for alt som vokser og gror, og om bærekraftig utvikling.</p> <p>Barna får utviklet sin kunnskap om dyr og dyreliv, samt lærer om sammenhenger i naturen.</p> <p>Vi er aktive på kildesortering, lærer om gjenbruk og er med på lokale gjenbruksstasjoner.</p> <p>Vi lar barna få erfaringer med tekniske hjelpemidler som fotoapparat, data og prosjektor.</p> <p>Barna får bruke redskaper som forstørrelsesglass og spikkekniv i naturen.</p> <p>Barna får delta i prosessen med å så grønnsaker/urter.</p>
ETIKK RELIGION FILOSOFI	<p>Barna får delta i markering av høytider.</p> <p>Vi viser barna gjennom ord og handling hvordan vi skal oppføre oss mot hverandre.</p> <p>Vi øver på å sette grenser for seg selv og</p>	<p>Barna får kjennskap til merkedager, høytider og tradisjoner gjennom historier og aktiviteter.</p> <p>Vi veileder barna i sosialt samspill og respekterer deres følelser og væremåte.</p> <p>Vi lærer barna at både positive og negative</p>	<p>Vi markerer høytidene med aktiviteter og lærer barna om hvorfor vi har de ulike høytidene.</p> <p>Vi møter barnas spørsmål og undrer oss sammen med dem. Utfordrer barna til å reflektere og å stille nye spørsmål.</p> <p>Vi lærer barna å ta ansvar for egne grenser og</p>

FAGOMRÅDENE	1-2 år	3-4 år	Skolestartere
	<p>respektere andres grenser.</p> <p>Vi undrer oss sammen med barna om ulike levemåter.</p>	<p>handlinger har konsekvenser. Vi har fokus på å ta vare på hverandre.</p> <p>Barna får kunnskap om ulike kulturer og religioner som er representert i barnehagen og ellers i verden.</p>	<p>respektere andres grenser.</p> <p>Vi samtaler med barna om ulike kulturer og religioner som er representert i barnehagen og ellers i verden.</p>
NÆRMILJØ SAMFUNN	<p>Vi gir barna gleden av å være del av et større fellesskap.</p> <p>Vi blir kjent med nærmiljø.</p> <p>Vi erfarer å ferdes trygt i ulike områder som skog, vann og i trafikken.</p> <p>Vi ser på bilder av, og samtaler om familien. Barna blir kjent med ulike tradisjoner, yrker og familieformer. Mangfold er i fokus.</p>	<p>Vi gir barn erfaringer for å bidra til et godt fellesskap.</p> <p>Vi benytter aktivitetstilbud i nærmiljøet og blir kjent med både nærmiljø og samfunnet rundt i byen.</p> <p>Barna lærer å ferdes trygt i ulike områder som skog, vann og i trafikken.</p> <p>Barna lærer om ulike tradisjoner, yrker og forskjellige familieformer. Mangfold er i fokus.</p>	<p>Vi gir barn erfaringer med å bidra til et godt fellesskap.</p> <p>Vi bruker nærmiljøet rundt barnehagen og hjelper barna å orientere seg og ferdes trygt.</p> <p>Barna mestrer å ferdes trygt i ulike områder som skog, vann og i trafikken.</p> <p>Barna lærer at de er en del av et samfunn og blir kjent med ulike tradisjoner, levested og familieformer. Mangfold er i fokus.</p>
ANTALL ROM FORM	<p>Vi teller aktivt og bruker matematiske begreper i hverdagen, som å peketelle ved f.eks. påkledning.</p> <p>Bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse.</p> <p>Vi øver oss på å rydde og sortere lekene.</p> <p>Vi har puslespill, m.m. tilpasset barnas alder.</p> <p>Barna får kjennskap til ulike former.</p> <p>Vi har lek med former, tall og plassering.</p>	<p>Vi teller aktivt og bruker matematiske begreper i hverdagen, i samlingsstund og pedagogisk opplegg</p> <p>Vi bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse.</p> <p>Vi øver på å rydde og legge ting på riktig plass.</p> <p>Vi har mer avanserte puslespill, spill og konstruksjonsleker tilpasset barnas utvikling.</p> <p>Vi har formingsaktiviteter hvor vi blir kjent med de ulike geometriske figurene.</p> <p>Vi har lek og aktiviteter med sammenligninger, sortering, plassering, former, mønster, tall, m.m.</p>	<p>Vi møter barnas interesse for tall og former i hverdagen, ved aktiviteter og pedagogisk opplegg.</p> <p>Vi bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse.</p> <p>Barna mestrer å rydde ting på riktig plass.</p> <p>Vi har puslespill, brettspill, konstruksjonsleker, m.m. tilpasset førskolebarna.</p> <p>Barna lærer matematiske begreper på former, som sirkel, rektangel, osv.</p> <p>Barna får erfare sammenligning, sortering, plassering, former, mønster, tall, m.m.</p>

